ئەقڵی گاڵتەجاڕی کوردی و دۆنکیشۆتەکانی سەربەخۆیی … ئیسماعیل حەمەئەمین

بەراییەکی تیۆری

(ئەقڵی گاڵتەجاڕی – سینیزم Zynismus) وەك چەمك لەفەیلەسوفی ئەڵمانییەوە (پیتەر سلۆتەردایك) وەریدەگرم، بەسادەیی قسەی لەسەر دەکەم، بەوەی فیگوری مۆدێرن و ڕۆشنگەر، لەبانگەشەدا شتێکە و لەئەکت وکردەدا شتێکی دیکە دەکات.
بەگشتی ئەقڵی گاڵتەجاڕی die zynische Vernunft – یان cynical reason – لەهەموو ڕووداوە مێژوویەکاندا، لەجوڵە کۆمەڵایەتی و لەناو نوسەران و بیرمەنداندا، لێرەو لەوێ دەردەکەوێت، بەوەی نمایشی شتێکە و جەوهەری خۆیشی شتێکی ترە. سلۆتەردایك لە کتێبە بەناوبانگەکەیدا (ڕەخنەی ئەقڵی گاڵتەجاڕی – ١٩٨٣) بانگەشەی کۆتایی ئەو ئایدیا گەورانە دەکات کەدەیانویست دونیا بگۆڕن، هەر لەڕۆشنگەرییەوە بیگرە تاوەکو دەگاتە مارکسیزم. لەهەموویاندا ئەقڵی گاڵتەجاڕی مۆتیڤ و پشتە وێنەی نادیار بووە و ئەکت و ئایدیا و جوڵە مێژوویی و کۆمەڵایەتیەکانی جوڵاندووە. هەمیشە لەپشت گوتارەوە discurs سلۆتەردایك لە دووتوێی ٩٥٤ لاپەڕەدا ڕۆشنگەری و فرۆیدیزم و مارکسیزم و مێژووی سیاسی ئەوروپا خستۆتە بەردەم فاکتە مێژوویەکانەوە و لێرەوە کۆتایی درۆگەورەکان لەناو ئەقڵی گاڵتەجاڕیدا پشتە وێنەی نمایشە گەورەکانی ئایدیاکانە.

بەگشتی (سینیست – یاخود گاڵتەجاڕ) ئەو کەسەیە، ئەو فیگورەیە، کەلەناو ئایدیا و جوڵە مێژوویەکاندا نیەتە ڕاستەقینەکانی خۆی دەشارێتەوە، لەهەندێك ئەکتدا، جوڵەدا، کردەدا، بەشێك لەم جەوهەرە ئاشکرادەبێت، لەهەندێك پێچ و هەڵسوکەوت و لێدوان و کردەی مێژوویدا (خودە ڕاستەقینەکە) ی ئاشکرادەبێت. بەڵام ئەم فیگورە زیرەکە smart ڕۆشنگە بووە بە هۆشمەندیەکی ڕۆشنگەرانەی ساختەوە – das aufgeklrte falsches Bewutsein – بەردەوام گەمە دەکات و خاوەن ماسکێکی توندە، بەجۆرێك ئەوەندە چڕتە ناو پێستی دەموچاویەوە، کە جوداکردنەوەی لەدەموچاوە ڕاستەقینەکەی کار و ئۆپۆزیسیۆنبوونێکی کولتوری و ئەزموونی زۆری دەوێت.
لێرەوە ئەقڵی گاڵتەجاڕی پشتە وێنە و مۆتیڤەکانی مێژوو و دیسکۆرس

نیشاندەدات نەك تەنها دیسک□رس Diskurs بە□ووتی خ□ی. بەدیو□کی تردا، قسەکردن لەسەر ئەم ئەق□ە گا□تەجا□یە، هەو□دانە ب□ د□زینەوەی ئەم (خودە گا□تەجا□ە) – ئەم (سوب□کتە سینیستە) لەک□نت□کستە جیاوازەکانیدا. خو□نەری ئازیز دەتوان□ت بگە□□تەوە ب□ س□ینە کت□بی (سل□تەردایك لەن□زیکەوە*(– بەشی ئەق□ی گا□تەجا□ی) لەو□، بەدر□ژایی لەچەندەها ک□نت□کستدا باسمان ل□وەی کردووە.

ئەق□ی گا□تەجا□ی کوری و فیگوری د□نکیخ□تە دەلامانجا

ئەم نوسینە هەو□دانە ب□ گە□ان و د□زینەوەی فیگوری د□نکیخ□تەیە لەناو ژینگەی سیاسی کوردیدا، هەروەها ئەوەی لەم نوسینەدا ف□ک□سی لەسەر دەکەم چ□ن□تی مامە□ەی (ئەق□ی سیاسی کوردیە) لەگە□ پرس□ك کە ناوی (بەهای سەربەخ□یی) یە لەک□نت□کستە نەتەوەییەکەیدا. لەم نوسینەدا بەدووی؛ (دووفاقیەت – هایپ□کرەسی Hypocrisy) و (سینکا□یەت /گا□تەجا□ی – Zynismuns) و (پ□پ□لیزمی – Populism) ئەم فیگورەدا دەگە□□ین. دەمانەو□ت بزانین ئەم ئەق□ە چ□ن خ□ی ف□□داوەتە ناو کایەکی م□ژووییەوە و چ□ن مامە□ە لەتەك بەهایەکی وەك سەربەخ□یی دەکات؟ بەمانای ئەو فیگورە سیاسیانەی کە (پ□□ سەربەخ□ین) و ئەوانەی دژ یاخود (ک□نترا سەربەخ□ین)، چ□ن مامە□ەی سیاسی لەگە□ گەورەیی قەبارەی ئەم پرسەدا دەکەن و چ□ن توخمە سینستیە، گا□تەجا□یەکە ل□رە و لەو□ د□تە سەر □ووکەشی مامە□ە و هە□سوکەوتیان؟ ب□گومان دەنگدەری بە□□ و نەخ□ر و بایک□ت، لەم نوسینەدا تەنها دەنگدەرن و دەرئەنجامەکان بەرچاو دەگیر□ت، بەمانای ئەوەی ج□گەی ف□ک□سی منە لەم نوسینەیەدا فیگورە سیاسیەکەیە، ئەکتی فیگورە سیاسیەکەیە لەناو ژینگە ک□مە□ایەتی و پرسە نەتەوەییەکە□دا.

ئەم فیگورە سیاسیە□ بکەرە بە□ای من، چ□تە ناو تون□ل□کەوە کەتەنها یەك □□گەی چوونە دەرەوەی هەیە و توانای گە□انەوەی نییە، و گە□انەوەش ک□تاییە بە خەون□کی گەورە لەخودی خ□یدا وەك ئەکتەر□کی سیاسی پ□زەتیڤ، کە ل□رەدا د□نکیش□تمان بیردەخاتەوە□ و ک□ی گوتارەکە هەو□دانە ب□ د□زینەوەی ئەم فیگورە لەم□ژوویی ئ□ستاماندا چ لەناو دەسە□ات و چ لەکایەکانی جو□ە سیاسی و ک□مە□ایەتیەکانی دیکەدا.

لە□□مانە بەناوبانگەکەی (س□رڤانتس) بەناوی (د□نکیخ□تە) پا□ەوانی سەرەکی □□مانەکەی (د□نکیخ□تە دەلامانجا – یان د□نکیش□ت)

ئۆرستۆکراتێکە و لەوەهمی ئەوەدا دەژی کە دونیا لەهەژدیها و هێزە شەڕانیەکان ڕزگار دەکات و دونیا چاوەڕێی سوارچاکی ئەو دەکات. ئاوەها بەخۆیی و ڕمێکی شکاو، بارگیرێکی لاتەوە گەشتەکەی دەستپێدەکات، دونیای لێ دەبێتە دونیای سەدەکانی ناوەڕاست و بەها گەورەکانی شەڕ و خێر و دڵداری پاك و جەنگە مێژوویيەكان و شەڕکردن لەگەڵ ڕۆحە شەڕانیەکان و ئەژدیهاکان. دۆنکیخۆتە دالا مانج لەناو وەهمەکانی خۆیدا دەیەوێت (مێژوویەکی سوارچاکی) بۆ خۆی دروستبکات، لەدونیایەکدا دەمێکە سەردەمی سوارچاکەکان بوونی نەماوە، بەڵام دۆنکیخۆتە سوورە لەسەر مومارەسەکردنی سوارچاکی و ڕزگارکردنی دونیا لەهەژدیها و ڕۆحە شەڕانیەکان کەزۆر دەمێکە زەمەنیان بەسەر چووە. بێگومان لەدوایدا دەبێتە قەشمەری خەڵك و کەوەئاگادێتەوە دونیا ڕاستەقینە دەبینێت، ئیدی بەنائومێدی لەسەر دواپێخەف دەمرێت.

لەم ڕووبەڕووبوونەوەیەمان لەگەڵ فیگوری دۆنکیخۆتەی دالامانجا، بەریەکەوتنی دۆنکیخۆتە دەبینین لەگەڵ بەهاگەورەکان کە (ڕزگارکردنی دونیایە) لە هێزە شەڕانیەکان، بەبێئەوەی ئامڕازەکانی ئەو بەگژاجوونەوەی پێ بێت. لێرەوە دەبینین ئەقڵی گاڵتەجاڕی کوردی لەچەند پێچێکدا لەگەڵ (بەهاکانی نەتەوە) دا یەکدگیردەبێت، بەبێئەوەی بەهاکانی خۆی وەك ئەکتەری سیاسی بزانێت. بەمانای بەبێئەوەی وەك کاراکتەر سەربەخۆیی لەکەسێتی سیاسی خۆیدا بوونی هەبێت، تاوەکو گوتاری سەربەخۆیی ڕابگەیەنێت و مامەڵەی لەسەر بکات. بەمەرجێك کۆی لە(سەدا نەوەد و دوو) ی کورد، بەزۆرینەی ڕەها تەعبیری لەو سەربەخۆبوونە کرد، لێرەوە (سینیزمی کوردی – ئەلی گاڵتەجاڕی کوردی) گەمەی خۆی لەگەڵ خۆیدا دەکات، بەدەستلێدان لە دوو بەهای گەورە (ڕۆحی نەتەوە) و (بەهاکانی سەربەخۆیی).

نیگەرانی سوبێکتی سیاسی لەبەرامبەر بەهاکان

ئاشکرایە کە دەوڵەت و سیاسەت و گۆڕانکارییە گەورەکان لەسەر بنچینەی (بەهاکان – die Werte – Values) دادەمەزرێن، بەمانای کاتێك بەهایەکی نوێ دێتە ئاراوە، ئیدی کەش و هەواکە دەگۆڕێت، لەوانەیە سەرکەوتنی سیاسی بەدەست نەیەت، لەوانەیە ئەکتەرە سیاسیەکان لەناوەڕاستی ڕێگە پاشگەزببنەوە، بەڵام ئیدی بەها نوێیەکە هاتۆتە ئاراوە، ووردە ووردە دەبێتە فاکتێکی مێژوویی کەدەبێت مامەڵەی لەگەڵدا بکرێت. لەم خاڵەوە تێدەگەین بۆچی تورکیا و ئێران و ئێراق وەك خاوەن دەوڵەت لەگەڵ نەکردنی ڕیفراندۆمدا بوون بەهەر نرخێك بێت، چونکە ئەوان دەزانن فڕێدانی

بەهایەکی گەورەی وەك (سەربەخۆیی) بۆ مەیدانی پراکتیکی و (ئەقڵی گشتی) نەتەوەیەك کارێکی ترسناکە. ئەوان دەزانن چۆن دەوڵەت دروستدەبێت، سەرەتا لەسەر بنەمای بەهاکان و دوایش بەهاکان وەردەگێڕدرێتە سەر زمانی ئابووری و دامودەزگا و پەیوەندییەکان. خۆ ئەگەر دوایش سەرکردایەتیە سیاسیەکەی کورد گەمە بەدەرئەنجامەکانی ڕیفراندۆم بکات (کە ئەمە زانراوە و تاقیکراوەتەوە) ئەوا بەڕای ئەوان هەر هەڵە گەورەکەیان ئەنجامداوە؛ چونکە بەهایەکی سیاسی گەورەیان فڕێداوەتە ناو ڕۆحێکەوە کە تاوەکو ئێستا وەك (خەونی شاعیران) سەیر کراوە، بەڵام ئێستا دەبێتە ئەکتێکی سیاسی و کۆمەڵایەتی. ئەمەش هەوڵدانی یەکەمە بۆ بیناکردنی (ڕۆحی نەتەوە) کە بۆ شۆڤێنزمی ناوچەکە کارێکی ترسناکە. بێگومان گەر سەرکردایەتی ئێستای کوردی سەودای پێوە بکات، ئەوا ئەم بەڵگەنامە مێژووییە لەناو فەزای سیاسیدا ئامادەیە و وەك گوتارێك هێزە سیاسیە نوێیەکان دەتوانن بیکەن بەگوتاری خۆیان، چونکە دەنگەکان دەنگی زۆرینەی نەتەوەیەك بووە و کردوویانە بەگوتارێکی مێژوویی. ئەمە بەڕای شۆڤێنزمی تورکی و عەرەبی و فارسی ترسناکترین ئەکت بوو کە شۆڤێنزمی دەوڵەتی ناوچەکە پێی وابوو نەدەبوایە بکرایە. بەمانای دەوڵەتانی چواردەور نیگەرانی کردە مێژووییەکەن، نەك کاراکتەرە سیاسیەکانی پشت ڕیفراندۆمەکە! نیگەرانن بەوەی بەهایەك هاتۆتە ناو سایکۆلۆژیەتی میللەتانی ناوچەکە و میللەتێکی دیاریکراویش کە کوردە بەزۆرینەی ڕەها دەنگی لەسەر داوە. هەر بۆیە هەموویان بانگەشەی ئەوەدەکەن؛ کە پێویستە سەرکردایەتی سیاسی کوردی هەڵوەشاندنەوەی دەرئەنجامەکان ڕابگەیەنن و نایەنوێت دان بەدەرئەنجامەکاندا بنێن. بەمانای نایەنوێت لە کەش و هەوایەکی دیکەدا مامەڵە و سەوداکاری بکەن.

لەڕووی ئەقڵانیەتی پراکتیکیەوە، گەر تاوەکو 25.09.2017 سەربەخۆیی خەونی تەنها شاعیران بووبێت، ئەوا لەدوای ئەم مێژووە خەونی لەسەدا نەوەد و دووی میللەتێکە، وەك بەڵگەنامە و مێژوو. بەمانای کردەیەکی مێژوویی ڕوویدا، لەگروپێکی بچوکەوە بۆ کۆمەڵگەیەکی فراوان. ئەمەش گەمە ترسناکەکە بوو، کە بەڕای شۆڤێنزمی ناوچەکە نەدەبوایە ئەم سەرکردایەتیە کوردییە، بەم مێژووە پڕ کێشەی دیموکراتی گەندەڵییەوە بیکردایە، ئەمە ئەکتە چاوەڕواننەکراوەکە بوو، چونکە ئەوان چاوەڕوانی ئەم ئەکتەیان لەم کاراکتەرە سیاسیە نەدەکرد.

بەدیو□کی تردا، ئەق□ی گا□تەجا□ی کوردی لەم کردە م□ژوویەدا بەرامبەر دابەشبوونی کاراکتەری خ□ی ب□وە□، بەمانای بەرامبەر دووفاقی م□ژوویی خ□ی دەب□تەوە، بەوەی دەیەو□ت هەم ق□رخکاری سامانی میللەتی خ□ی ب□ت و هەم گرەوی م□ژوویی سەربەخ□ییش بباتەوە□. ئەمەش سەرسو□مانە گەورەکەی ک□ی ناوچەکە بوو، بەوەی ئەم دوو بەهایە یەکناگرنەوە. لە□استیشدا دەب□تە ئەو پوشەی عەرەب دە□□ت؛ پشتی حوشتر دەشک□ن□ت. هەر ب□یە من پ□موابوو؛ کەدەنگدانی بە□□ی خە□کی کوردستان بە سەربەخ□یی لەناوە□□کیدا □ووتکردنەوەی ئەق□ی سیاسیە کوردی بوو لەبەردەم بەها گەورەکانی وەك؛ (□□حی نەتەوە) (سەربەخ□یی) و (کوردبوون) (م□ژووگەرایی) و (□یزپە□کردنی گر□ی بەخ□ کەمزانین)… ب□گومان ئەم بەهایانە هەموو ماسکەکان لەناو فەزای پراکتیکیدا ل□دەکاتەوە، چونکە ئەم بەها گەورانە□ ئەکتەرە سیاسیەکان دەخاتە بەردەم ل□پرساو□تیە م□ژوویی و ئەخلاقیە□کانیانەوە.

دووفاقیەتی ئەق□ی سیاسی دەسە□ات و ئ□پ□زیس□□نی سیاسی و میدیایی

پرسی وەها گەورە مامە□ە دووفاقیەکانی دەسە□ات و ئ□پ□زیس□□ن و تەنانەت ئەق□ی ک□مەکی کوردی خستە بەردەم (خود – ناسینەوە□) هەر لە ناسینی (گر□ی خ□بەکەمزانین) بەرامبەر ب□گانە، تاوەکو ناسینی ئاستی □استی و در□یی (کوردبوون) لەناوک□مە□گەدا. ل□رەدا هە□و□ستیەك دەکەم لەبەرامبەر ئەم □ووتکردنەوەی ئەق□ی گا□تەجا□ی لەدوو ئەکتی سیاسیدا:

یەکەم ئەکت؛ ئ□پ□زیس□□ن – بەرەی نەخ□ر:

دیارە بەهایەکی وەها گەورە (سەربەخ□یی) ئەکتەر□کی سیاسی بزوتنەوەی گ□□انی خستە بەردەم تاقیکردنەوەیەکی سەختی (ئیرادە) و (ب□یا□دان) لەمە□ ئەکتە م□ژوویەکان. خستیە بەردەم ئەو تاقیکردنەوەیەی کەچ□ن توانای ئەوە نیە کارتەکانی دەستی بەرامبەرەکەی بخاتە دەستی خ□یەوە و یان چ نەب□ت نەه□□□ت بەتەن□ ج□کەری سیاسی لەدەستدا ب□ت، ب□گومان ئەم قسەیەش ب□ یەک□تی نیشتیمانیش □استە بە□ام لەف□رم□کی تردا. بزوتنەوەی گ□□ان لە دواچرکەی ئەم تاقیکردنەوەیەدا ک□ی پارتەکەی کرد بە)یانەیەکی ک□مە□ایەتی(و ئەندامەکانی سەرپشك کرد بەوەی ک□ها ئارەزوویکرد، بەئارەزووی خ□ی دەنگبدات بەو هە□بژاردەیەی (سەربەخ□یی) یان (دژە سەربەخ□یی) ب□ت. ئەم تاقیکردنەوەیە لەچرکە سات□کدا ک□ی پارت□کی سیاسی بەناو ئ□پ□زیس□□نی گ□□ی ب□ یانەیەکی ک□مە□ایەتی

بەوەی هەر کەسە و بەئارەزووی خۆی ئەوە بکات کەدەیەوێت، گرنگ ئەوەیە تۆ ئەندام بیت لەیانەکەدا و هیچیتر، یاخود کۆی پارتێك تاوەکو نیوەشەوی ڕیفڕاندۆم بڕیاڕە نەدات و دوایی بڕیاڕ بدات بەوەی بڕیاڕ نەدات!

لێرەوە (ناچالاکبوونی (بڕیاڕدان) مان بینی کەچۆن پارتی سیاسی دەکاتە)یانەیەکی کۆمەڵایەتی(و گوتاری سیاسی لێ دەستێنێتەوە. ئەمە زیاتر لەناو بزواتە (پشتخانە چەپەکاندا) ڕوودەدات و پارتە کۆنزەرڤاتیڤەکان ناگرێتەوە. ئەم یانەیە و ئەم ئەقڵی (یانەگەرێتییە) ئاپۆڕەی بەهاوار دروستدەکات، خەریکی هاواری میدیاییە، مردنی سەرکردەکان وەك ئایکۆن دەچێتە جێگەی گوتاری سیاسی و دیسکۆرسی سیاسی و ئەکتی سیاسی. لەڕووداوەکانیشدا یانەکان هەر یانەن هەر یەکەو بەئارەزووی خۆی لێدوان دەدات و لایەنگری دەکات، بەبێئەوەی چاوەڕێی سزای حزبی بێت، چونکە گرنگترین خاڵ لەچوونە ناو یانەکانەوە ئەوەیە خاوەنی ناسنامەی یانەکە بیت و ئابوونەکەت بدەیت، ئەویتر بۆ خۆت دەمێنێتەوە.

ئەوەی جێگەی سەرنجە، بۆ یەکمجارە لەمێژووی ئێمەدا (یانەی سیاسی) جێگە بە (حزبی سیاسی) بگرێتەوە، تەنانەت بۆ هەڵبژاردنەکانی سەرۆکایەتیش یەکێتی کەسی نەبوو و گۆڕانیش چەندە هاوار دەکات دژی سەرۆك کەچی کەسی کاندید نەکرد بۆ سەرۆکایەتی و ئەندامانی یانەکەش پرسیار ناکەن بۆ ئەمە ڕوودەدات؟ چونکە (یانەی کۆمەڵایەتی) ئەرکی سیاسی و لێپرساوێتی سیاسی لەسەر شانی هەمووان لادەبات، هەر بۆیە ئەرکی یانە، کوشتنی پرسیارە لەمەڕ جەوهەری یانەکە، گرنگ بوونتە لەناو یانەکە و هیچیتر. هەر بۆیە کەس پرسیاری نەکرد بۆچی سێ ڕۆژ دوای بەسەر ماوەی خۆ کاندیکردندا بەسەرچوو، ئەوسا کاراکتەرێکی بێدەنگی خۆی خۆی نارد بۆ خۆ تۆمارکردن و ڕەتکرایەوە؟

ئاوەها ئەقڵی گاڵتەجاڕی کوردی (کڵابیزم – یانەچێتی) دەخاتە بری (پارتی سیاسی) خاوەن دید و بڕیاڕ و ئەکتی مێژوویی. دەبێت لێرەدا ئاماژە بەئەوە بکەم کە ئەکتەرە سیاسیەکانی یەکێتی و گۆڕان کە هەڵسوڕێنەری هەردوو پارتەکەن، پاشماوەی بزوتنەوەی چەپی هەشتاکانی سەدەی بیستن لەناو کۆمەڵەی مارکسیزم لینیزمەوە پێگەیشتوون، ئەمانیش وەك هەموو بزواتە چەپەکانی دونیا بوون بە (یانەی سیاسی) کە جگە لەدروستکردنی (ڤاریتێ سوبێکت – Vérité Subjekt – خودی نمایشکار) هیچی تریان لێ بەرهەمنایەت، کۆی چەپی دونیاش ئێستا هەر خەریکی نمایشە و خودی نمایشکارە وەك ئەوەی ئەکت بکات. بەدیوێکی تردا نەخۆشی (یانە-بوونی چەپ و کۆنە چەپ) دیاردەیەکی دونیایی

سەدەی بیست و یەکە و بەشێوازێکی دیکە فیگورە چەپەڕینەکانی دونیای سێهەمی تووشکردووە، هەر بۆیە ئەکتەرەکانیان دەبینی بەردەوام لە(خود-نمایشی Vérité Subjekt) ؛ بەردەوامدان وەك (خودێکی هەموو شت زان) و (گێڕەوەی هەموو شت زان) خۆیان نمایشدەکەن . سەیریش نییە لەناو ئەم یانە نمایشکارانەدا بێژەران و دروشمخوازەکان خۆشەویست بن. تێبینیش دەکەین ژمارەی بێژەرەکان و نمایشکارانی دەنگ گڕی ماسکولین، کەتوانای هاوار و دروشم گوتنەوەیان هەیە زۆرترین ژمارەی کورسیەکانی پەڕلەمانی کوردستان پێکبهێنن، چونکە لەیانەدا نمایش مەرجە، نەك دیسکۆرسی سیاسی. لەم خاڵەوە بەرەی نەخۆر وەك دیاردەیەکی هاوتەریبی ئەم (نمایشکارییە) دروستبووە و لەناو هەنای میدیاوە خۆی دەهاوێتە ناو فەزا سیاسیەکەوە.

بەرەکەی دیکە (بەرەی نەخۆر) ڕوونترە لە هەڵوێست و تەعبیرکردن لەئیرادە و شەڕی خۆی کردووە و لەسەدا حەوتی زیاتر بەدەستهێناوە. ئەقڵی گاڵتەجاڕی لەم گوتارەدا پۆپۆلیزمە بەهەموو فۆرمە دووفاقیەکەیەوە، لەوەدا تەعبیر لەخۆی دەکات کە هێزی پشتەوەی ئەم بەرەیە پرۆدێکتی گەندەڵیە و مومارەسەی دژە گەندەڵی دەکات، دژە سەربەخۆییە بەڵام گوتارێکی دژە گەندەڵیەکەوە کە خاوەنی هیچ مێژوویەکی ئۆپۆزیسیۆن بوون نییە. لەسەر گریمانەیەکی پۆپۆلیستی سادە وەستاوە بەوەی؛ مادام دەسەڵات ئەم ئەکتەی گرتۆتە دەست، ئیدی دەبێت ئێمە دژی بین، چونکە دەسەڵاتێکە گەندەڵی هەیە و لەزۆر ئەکتدا نادیموکراتە! ئەم (ئەقڵە پۆپۆلیزمە) سەیری دەستەکانی خۆی ناکات کە دەستێکی دروستکراوی گەندەڵیە لەفۆرمێکی تردا بۆ کاپیتالێکی تر خۆی ڕاپسکاندووە. ئەم ئەقڵە لەبەر بەرەژوەندی بێت یان بەشێکی بچوکیان بەبڕوای خۆیان بێت، مەلەفەکانی سەربەخۆیی و دۆسیەکانی گەندەڵی و ئازادیان تێکەڵکردووە، بەڵام وەك هەموو تەوژمێکی پۆپۆلیزمی نوێ لەدونیادا بەدەستی ئەنقەست هۆشیارییەکی ساختە دروستدەکات، لەسەر بنەمای زۆر سادە کار دەکات، بۆ نمونە پۆپۆلیزمی (ناسیونال – سۆسیالزم \نازیەت) لەدوای جەنگی جیهانی یەکەم کۆی دۆڕاندنی جەنگ و باجی گەورەی دۆڕاندنیان نەخستە سەر گەندەڵی حوکمی پرۆسیەکان، بەڵکو هاتن خستیانە سەرشانی جولەکەکانی ناو ئەڵمانیا و بەمەش لەهەڵبژاردندا بردیانەوە و چوونە ناو دەسەڵات و (ئادۆلف هیتلەر) ی نەمساوی توانی پێی ببێتە بەسەرۆك وەزیرانی وڵاتێکی دیکە ئەڵمانیایە.

لەدونیای سەدەی بیست و یەکدا هەمان کارکردنە، هەمان گەوجاندن و

سەرلێشواندنە، بەڵام پشت دەبەستێت بە (تێك شێ) و نمایشی سادەكاری پێنسیبەكان و گەمەكردن پێوەی بۆ گەوجاندنی گشتی و دروستكردنی ژنیگەیەكی پۆپۆلیستی تێدا گەوجاندن مێگەلی سیاسی دروستدەكات. ئەوەی جێگەی سەرسوڕمان بوو وەك چۆن بزوتنەوەی AFD ڕەگەزپەرست و دژە بێگانە لەم ساڵانەی دوایی لەئەڵمانیادا توانیان چینی ناوەڕاست، یان بابڵێن بۆرژوازی بچوكی ڕۆشنبیر بۆ خۆی ڕاكێشێت و ئێستا لەم هەڵبژاردنەی دوایدا توانیان ببنە هێزی سێهەم لەپەڕلەمان و حكومەتی ئەڵمانیا. ئاوەها ئەم بەرەی نەخێرە چەند هونەرمەند و ڕۆشنبیری بۆ خۆی ڕاكێشا. لێرەدا پێموایە تەوژمی پۆپۆلیزمی نوێ دەموچاوێكی دیكەی گڵۆباڵیزمە و لەم ساڵانەی دوایی مەترسیەكی گەورەی لەهەڵكشانیدا بۆ سەر بەهاكانی دەوڵەتی كۆمەڵایەتی و موڵتی كولتوریزم و سۆلیدارێتی كۆمەڵایەتی دروستكردووە ، بۆنمونە پارتێكی ڕاستڕەوی وەك UKP لەبریتانیا توانی ڕیفراندۆمی برێكست لەسەر ڕستەیەكی سادە وەك (بریتانیا تەنها بۆ بریتانیەكانە) بباتەوە و ڕایان وەهابوو دەبێت دەرچن لەیەكێتی ئەوروپا، شۆك بوو كەئەمان بەم سادەكارییە توانیان برێكست ببنەوە، تەنانەت بۆ بەشێك كۆنزەڤاتیزمی ئەم بردنەوەی ڕیفراندۆم بریتانیش شۆك بوو.

سیفەتێكی دیاری ئەقڵی پۆپۆلیستی ئەوەیە دووردەكەوێتەوە لەهەمەلایەنی لەگوتاری نوسراو و گوتراودا، هەمیشە ئەو هۆشمەندییە سادەی سەرجادە زیندوودەكاتەوە و دەیكات بەفۆرمێكی سیاسی و دووبارە فڕێدەداتەوە ناو مۆب و كۆمەڵگە، بەئامانجی دروستكردنی مێگەلی جەماوەری بەهاوار بەمانای دروستكردنی (مێگەل – Pöbel پۆپل – Mob مۆب) سیاسی و كۆمەڵایەتی، بۆ ئەمەش جنێوی سیاسی، مۆرلێدان لەم هێز و یان ئەویتری نەیاری، قسەفڕێدانی بازاڕیانە لەفۆرمێكی میدیایی و دروستكردنی حەیاچوون و سكانداڵەكان كاری ئەوە. ئەم ئەقڵە هەمیشە هاوار دەكات، بەبێ هاوار توانای ژیانی نییە. ئەم ئەقڵە لەقووڵبوونەوە و هەستی جیاكردنەوەی ئەم لەئەویتر دەترسێت. ئەم ئەقڵە خۆی بەڕستەی كورت و تەشهیری پەلە و ڕستەی تیژی بۆ شكاندین بەرامبەر دەخاتە گەڕ.

هەرەها گشتاندن و ستیرۆتایپكردن و مۆرلێدانی ئەم و ئەو بە گەندەڵ و دژە گەندەڵ و شۆڕشگێڕ و جەلاد و فریشتە كاری ڕۆژانەیەتی. دیارە ساڵانێكە ڕۆشنبیرانێك هەن بەجووتە و بەكۆمەڵ گوتاری پۆپۆلیستی دەنوسن، دەبێت لەسەر هەموو شتێك قسەبكەن و پابەندی بكەنەوە بە شەڕەكانی خۆیانەوە. میتۆدەكی دیكەیان بەردەوامی

دەرکەوتنە لەسەر شاشەکان و دووبارەکردنەوەی ڕستەی جادە لەفۆرمێکی سادەدا بەناوی شرۆڤەی سیاسیەوە، کۆی ئەم ژینگە پۆپۆلیزمە و زۆنگاوە پڕ هاوارەی دروستکردووە. ئەم ئەقڵە کە کاری لە قاڵبدانی ڕای جیاوازە و خەریکی پۆلێنکردن و جنێوی سیاسی دروستکردنە، کەشێکی دروستکردووە کە مێگەلی کۆمەڵایەتی و تۆڕە کۆمەڵایەتیەکانی پڕ کردووە لە وزەی نێگەتیڤی پڕ جنێو، کەدەرهاویشتەی ئەم گوتارە جنێوبازییە هیچیتر نییە، جگە لە پۆپۆلیزمی ئەقڵێکی گاڵتەجاڕی لەو وەهمەدا دەژی کە پراکتیزەی گوتاری ڕۆشنگەرانە دەکات. ئەم هۆشمەندە ساختەیە بەدەربڕینی سلۆتەردایك کۆی میدیای بنیراو بیستروا و نوسراو لەکوردستاندا کاری لەسەر دەکات و لەکوردستانیشدا ساڵانێکە ئەم لەقاڵبدان مۆر لێدان و جنێوفرۆشیە بۆتە خۆراکی بردنەوەی کورسیە پەڕلەمانی و وەرگرتنی پسوڵەی نەوتی دزراو و دەوڵەمەندبوونی خێرا لەڕێگەی پۆپۆلیزمەوە.

ئاوەها لەفۆرمێکی لاوازدا کاپیتالیزمی بەرهەمهاتووی مافیاگەرایی لەکوردستاندا بەرەیەکی دروستکرد بەناوی (بەرەی نەخێر) هەموو جارێکیش بەئاشکرا دەیانگووت؛ گەر ئێمە بەرهەمی گەندەڵین بۆچی دادگایمان ناکەن؟…ئاوەها ئەقڵی گاڵتەجاڕی لەناو کەیسەکانی گەندەڵی یەکتردا شەڕی یەکتریان دەکرد. لێرەوە پۆپۆلیزمێکی سادەی کاپیتالی لۆکالی کەخەون بەوە دەبینێت وەك دەسەڵات ببێتە کاپیتالی نەوت، لەبەرامبەر (بەهای سەربەخۆیی) گەمەی پۆپۆلیستی خۆی لەفۆرمێکی بچوکدا وازی دەکات. بەدەستە ئەنقستی جیاکردنەوەی (ئەم) لە (ئەویتر) تێکەڵ دەکات، یاخود بۆ بەرژوەندییەکی لۆکالی و کەسی، باز بەسەر بڕیاڕدان بەسەر ئەم پرسەدا دەدات و لێجیکی لێ تێکدەچێت.

لەڕاستیدا گەندەڵی پرسی ژیانی ڕۆژانەیە بەدرێژایی سەدەکان لەچەندەها فۆرمدا خۆی دووبارە دەکاتەوە و دەبێت بەردەوام شەڕی بکرێت، بەڵام سەربەخۆیی شوناسە، سنوورە، کەرامەتی نیشتمانییە و یەکجار ڕوودەدا و جێگیر دەبێت. خۆ ئەگەر وڵاتانی دونیا چاوەڕێیی ئەوەیان بکردایە تاوەکو دیموکراتی بگاتە دوا ترۆپکی کەماڵ، ئەوسا سنوور و پێناسەی نەتەوەییان بانگەشە بکردایە، ئەوا دەبوایە لەسەر ئەم زەویە یەك نەتەوەی تێدا نەبێت کەخاوەن سنوور و دەوڵەت بێت. خۆ لەگریکی کۆنەوە دەوڵەت هەیە، بەڵام دیموکراتیەت پڕۆسەیەکە تا ئەمڕۆ کۆتایی نایەت. لێرەوە دەوڵەت قەوارەیە، سنوورە، ماڵە، شوناسێکی سەرەتاییە، دەبێت هەتبێت، تاوەکو نەتبێت دیموکراتی لەکوێدا بەدیدەهێنیت. تەنانەت وەکو نوسەر (بەکر عەلی) دەڵێت؛

تاوەکو نەتەوە نەبیت ناتوانیت نێونەتەوەیی بیت، تۆ دەبێت National بیت ئەوسا دەتوانیت International وەك ئەوە وەهایە تۆ بڕوانامەی سەرەتایی نەبێت و بتەوێت بچیت لەزانکۆ بخوێنیت.

بەڵام دەشبێت ئەوە بڵێین؛ کە گومان لەوەدا نییە کەدەوڵەت دروستکردن لەسەدەی بیست و یەکدا هەر دەبێت لەسەر بنەماکانی دیموکراتیەت دامەزرابێت، بەڵام (دیموکراسیەکی کامڵ) وەك ئەوەی باسی لێوە دەکرا، ئەمە خاڵی گاڵتەجاڕیی ئەم ئەقڵەیە. سادەکارییە بڵێین؛ کەڕیفراندۆمی سەربەخۆیی لەناو میللەتێکدا مەرجی جێبەجێکردنی یەکڕاستەی نییە، زۆر میللەتان هەن چەندەها جار ڕیفراندۆمیان کردووە و دەیکەنەوە، بەمانای بەچەندەها قۆناغدا تێدەپەڕێت، بەڵام بەگشتی ئەمە چرکە ساتێکە کۆی میللەتێك، گروپێکی کۆمەڵایەتی بڕیاردەدات بەوەی چی لەدۆیاتی بەکۆ بیخاتە ناو سنقوی دەنگدانەوە. ئەوەندەی ڕەمزییەتی دەرئەنجامەکان گرنگە، بەوەی بەهایەکی نوێ دەخاتە ناو کایەی سیاسی و کولتورییەوە، کە گوتاری سیاسی لەدوایدا بە گۆشەنیگای جیاوازەوە کاری لەسەر دەکات. ئەمەش گرنگی هەر ڕیفراندۆمەکی سەربەخۆییە لەهەر شوێنێکی دونیادا بێت بەتایبەت بەڵێ بۆ سەربەخۆیی هیچی نەکردبێت، (شوناسێکی ڕەمزی) دایەوە بە کورد خۆی وەك میللەتێك کەبەدرێژایی مێژوو جینۆساید کراوە و زمانی لێ قەدەغەکراوە و بوونی فیزیکی لەژێر هەڕەشەی بەردەوامدا بووە. ئەم بەڵێیە لەدژی دووبارە جینۆساید ، لەدژی ئەقڵی کۆلۆنیالستی و شۆڤێنزمی ناوچەکە بوو، بانگەشەش بوو بۆ ئەوەی دووبارە ئەم میللەتانە پێکەوە دانیشتن و باس لەچارەنوسی هاوبەش بکەن، بەمانای چەندەها ڕەهەندی مێژوویی گەورەی لەخۆی گرتووە، دەنا لەسەدا نەوەدووی باشووری کوردستان و بەپشتگیری کۆی کورد، دەنگی خۆی پێ نەدەبەخشی. ئەم ڕیفراندۆمە دەنگدانێك بوو لەدژی شۆڤێنزم و پان عەرەبیزم و تورکیزم و ئێرانیزمی دەوڵەتە ناسیونالیزمیەکانی ناوچەکە. لێرەوە ئەم دەنگدانە دەچێتە پاڵ ئەو هێزەی کەداوای فراوانکردنی دیموکراسیەت و دادگایکردنی گەندەڵی دەکات، چونکە ئەم وزەگەورەیە کۆمەڵگە کەداوای سەربەخۆیی دەکات، هەمان وزەیە کەداوای دادپەروەری دەکات، بەڵام لەبەر غیابی هێزی سیاسی ئۆپۆزیسیۆنی ڕاستەقینە، ئەم وزەیە دەچێتە ناو دەستی هێزە تەقلیدیەکانەوە، کەئەمەش لاوازی ئەم بەرەیە نیشاندەدات کەجگە لە فینۆمێنێکی میدیایی و کولتوری هاوارکردن نەبێت، هیچیتر نین. لەسەر ئاستی کردەیی، مۆبیلاریزەکردن و ڕێکخستن و پەروەردەکردنی ئەندامەکانیان، بەهەمان میتۆد و کولتوری هێزەکانی ناو دەسەڵاتە، هەر بۆیە گوتارێکی جیاواز، دیسکۆرسی جیاواز نابینین لەسەر ئاستە

سیاسی و کردەیەکەدا، و ناتوانێت ئەم وزە گەورەیە ی لەسەدا نەوەدودووە مۆبیلاریزە بکات، بەڵکو نەزانانە لەدژی خەونەکانی سەربەخۆیی دەوستێتەوە یاخود دوودڵە لەدەنگدان.

دووفاقیەتی سیاسی و مۆراڵی ، چۆن لەکارکتەرە سیاسییەکانی دەسەڵاتدا ئاشکرایە، ئاوەهاش لەناو (بەرەی نەخێرە فەرمییەکە) و ڕابەڕی یەکەمدا ئاشکرا خۆی نمایشدەکات. ئەم کاراکتەرە خۆی بەرهەمی گەندەڵییە، بەشێکە لەئابووریەك لەکوردستانێکدا، کەئابووری میلیشیا و مافیایزمە. پڕۆژەی ئابووری گەورە لەکوردستاندا یەکسانە بە گەندەڵی و دۆسیەکانی دەسەڵات و کەسایەتیە سیاسیەکانی پشت پرۆژەکان، ئەمە لای منداڵێکی قۆناغی سەرەتایی ئاشکرایە، ئیدی چۆن گەنجێك ئاوەها لەپێ بوو بەملیۆنێرێکی ترسناك و بیزنس مانێك لەوڵاتێکدا کەخاوەنی هیچ پیشەسازی و ئابووریەکی بەرچاو نییە. ئەمجۆرە ئابووریە مافیاگەراییە لەئەمریکای لاتین، کامبۆدیا و کۆڵۆمبیا و ئەرجەنتین و زۆریتر لەوڵاتانی ئەفریقادا بوونی هەیە، کەملیۆنەرەکان لە خانووی تەنەکەوە دێنە دەرەوە بۆ خانووی ئاڵتونی. لێرەوە نەخشەی ئەم (نەخێرە فەرمییە) دەرهاویشتیەکی دیکەی گەندەڵییە لەتەنیشت دەرهاویشتەکانی دیکەوە و بەشێکی دیکەی ئەقڵی گاڵتەجاڕی کوردییە.

دووهەم ئەکت – پارتی دیموکرات و نیوەی یەکێتی نیشتمانی؛

ئەقڵی گاڵتەجاڕی سیاسی، سینیزمی سیاسی، لەناو پارتی دیموکراتدا بەجۆرێکی دیکە مامەڵەی لەگەڵ ئەم بەها گەورەیە (سەربەخۆیی) کرد. وەك گەمەیەك مامەڵەی لەگەڵدا کرد، کەبتوانێت نەیارە لۆکالیەکانی تێکبشکێنێت و لاوازیان بکات، بوارێکی فراوانیش بکاتەوە بۆ کێشەی سەرۆکایەتی، بێگومان بەجۆرەی پارتی خوازیارێتی.

دیارە پێش هەموو شتێك یەکێك لەسیفەتەکانی ئەقڵی گاڵتەجاڕی ئەوەیە شتێك دەڵێت و شتێکی دیکە دەکات و شتێکی تر لەپشت کردەکانیەوەیەتی، بەمانای هەڵسوکەوت و شێوازی بیرکردنەوە و کردەی وەك یەك نین. لێرەدا لەناو پارتیدا بەدەستی ئەنقەست بێت یاخود دەرهاویشتەی ئۆتۆماتیکیانەی ئەقڵی گاڵتەجاڕی بێت، بەهاکان دەچنە ناو کایەی کارکتەرە گەمەکارە سیاسیەکەوە، بەمانای بەهاکان تاوەکو ئەو چرکە ساتە بەهان، کەچەند ئامانجێکی لۆکالی بچۆك دەپێکن، ئیدی ڕەهەندە گەورە دوو مەوداکەی جێگەی گرنگی پێدا نییە. بێگومان ئەم ئەقڵە یان ئەوەیە نەزانانە خۆی داوەتە بەر ئەم پرسە گەورەیە، کەئەمە گریمانەیەکی لاوازە، یاخود لەپێچێکدا بیری لەو بۆشاییە

گەورەیەش کردێتەوە کەدوای ڕیفراندۆم دێتە ئاراوە و دەتوانێت گەمەی تێدابکات، بەوەی گەر هەڵبژاردن بکرێت لەکوێدا بکرێت، لەسنووری دەنگدانی سەربەخۆیی کە ناوچە جێ ناکۆکەکانە یاخو لە سنووری هەرێمە فیدرالیە ئێراقیەکە؟

لێرەوە جارێکیتر سینزمی کوردی گەمە بەبەهاکان دەکات، چونکە گەر ئۆپۆزیسیۆن داوای هەڵبژاردنی گشتی بکات لەوادەی خۆیدا، ئەوا لەبەر یەکلانەبوونەوەی دەرئەنجامەکانی ڕیفراندۆم لەگەڵ حکومەتی ناوەند سنوورە جوگرافیەکەی هەڵبژاردن گرفتی تێدەکەوێت، گەر سووربێت لەسەر ئەنجامدانی هەڵبژاردن بەپێی سنوورە هەبووەکان ، ئەوا بەرامبەر دووگرفت دەبێتەوە؛ یەکەم وەك ئەوە وەهایە داوای هەڵوەشاندنەوەی سنووری هەڵبژاردنی ڕیفراندۆم بکات. چونکە گەڕانەوە بۆ سنووری پێش ڕیفراندۆم خۆی لەخۆیدا هەڵوەشاندنەوەیەکی پراکتیکیانەی دەرەنجامەکانی ڕیفراندۆمە! بەمەش دووبارە ئۆپۆزیسیۆن دەخرێتە بەر هێرشی دژە سەربەخۆیی و نیشتمان پەروەری دەخرێتە بەر پرسیار، کەئەمەش زیان لەئۆپۆزیسیۆنەکان دەدات، یاخود ئەوەیە دەبێت رازی بن بە چاوەڕێکردنی دەرئەنجامەکانی ڕیفراندۆم کە سەرۆك بارزانی دووساڵی بۆ دیاریکردووە، بەمەش هەم پرۆسەی دیموکراسی و هەڵبژاردن دوادەخرێت، و هەم پێگەی پارتەکانی ناو دەسەڵات بەهێزتر دەبێت…

ئەوەی لەم کردەیەدا، لەم شێوازی بیرکردنەوەیەدا سەرنجی من ڕادەکێشێت، دروستکردنی فەزایەکە تێدا دووفاقی و دوو دەموچاوی دروستدەکات، بەمانای دروستکردنی ژنیگەیەکی پێمیکرۆبی گاڵتەجاڕی کە کاراکتەرەکان بۆ سیاسەتکردن دەبێت یان بێدەنگ بن، یان بچنە باری چاوەڕوانی، یاخود دەبێت گەمەی دووفاقی بکەن، بەمانای هەڵبژاردەکانی کە پارتی دیموکرات وەك هەموو پارتێکی کۆنزەڤاتیڤەکی دونیا دەیخاتە بەردەم هێزەکانی دەرەوەی خۆی دوو چارەسەر دەهێڵێتەوە یان دەبێت گەمەکار بیت لەگەلیدا، یاخو دەبێت لەناو ونبووندا ، بۆهیمیانە لێدوان و هەڵوستی دژ بەیەکت هەبێت. ئەم گەمەیە تەنانەت توانیوویەتی یەکێتی نیشتمانی کوردسیتانیش بکاتە دووبەشەوە، گۆڕان بکاتە دووبەشەوە لەدەنگداندا، و لەبەغدا شتێك و لەکوردستان شتێکی دیکە، لەسەر شاشەکان شتێك و لەهەڵوێستێکی دیکە شتێکی تر، ئاوەها تاکە کەس کە کۆی ئەم ک□□ا□ە هیپۆکرسیە (دووفاقیە) دەجوڵێنێت پارتی دیموکراتی کوردستانە.

دیوێکی دیکەی بیرکردنەوەی گاڵتەجاڕی لەوەدا خۆی نمایشدەکات کە پارتی دیموکرات چاوەڕوانی ئەو پشتگیریە گەورەیەیان نەدەکرد لەم

پێسەیە، خۆیان بۆ گەمەیەکی سووکتر ئامادەکردبوو، نەك گەمەیەکی قورس لەگەڵ جیهاندا. ئەم بیروڕایە لەسەر ئەم نەخشەیە گەمەی خۆی دەکرد، بەوەی گریمانەی ئەوەی دەکرد کە بیروڕای (ئەنتی – پارتی) کاردانەوەکەی لەسەر بنەمایەکی زانراو دەبێت بەوەی؛ بارزانی دەیەوێت بەم پرسە شوێنای خۆی لەسەرۆکایەتیدا درێژە پێبدات…ئەمە لای هەمووان ئاشکرایە. هەر لەبەرئەوە مەزندەی ئەوەیان دەکرد، کە خەڵکی کوردستان بەشداریی بکەن، بەڵام دەڤەری سلێمانی و هەڵەبجە و گەرمیان و کوردانی هەندەران و گۆڕان و ئیسلامیەکان و بەشێکی زۆری مووچەخۆران دەنگ نەدەن و بایکۆتی بکەن. بەمانای ئەم ئەقڵە وەهای مەزندە کردبوو؛ کە بەشدارییەك دەبێت خۆی لەسەروو پەنجاوە دەدات، بەمانای (بەڵێیەکی لاواز) بۆ سەربەخۆیی، بێگومان (بەڵێی لاواز) دەکرێت سەوداکاری لەسەر بکرێت چونکە بەڵێیەکی لاوازە. یاخود گریمانەی ئەوەیان دانابوو، کە کۆی دەنگدان (پەنجا بەپەنجا) بکەوێتەوە، یاخود لەحاڵەتی دەگمەندا نەخێر دەبێت. بەمانای بەشداری و بەڵێیەکی لاواز دەنگدانەوەی جیهانی بەرچاو بەدووی خۆیدا ڕاناکێشێت، یاخود دەنگدان بەنەخێر دەشکێتەوە، بەمەش پارتی دوو قازانجی سیاسی لەبەرچاو بوو:

یەکەم: گەر شکستی هێنا پارتی دەبێتە پاڵەوانی نیشتمانی و ئەوانیتر دژە سەربەخۆیی.

دووهەم: گەر سەرکەوتنێکی لاوازی هێنا، ئەوا لەبەرئەوەی زۆرینەیەکی ڕەها نین، دەتوانێت لەگەڵ بەغدا سەودا بکات و بەمەش پارتی لەگێشەگیری سیاسی ئێستای دێتەوە دەرەوە و دەیکاتەوە بەئەکتەری بڕیاردەری چارەنوسەکان، ئەمەش بەهایەکی دیکە دەبەخشێت بە پارتی، وەك پارتێکی نەتەوەیی خۆی نمایشدەکات.

لێرەوە پێموایە گەر پارتی دیموکرات درکیان بەوە بکردایە، نەیارە سیاسی و فیکرییەکانی پارتی بەو جۆشەوە بەشداریدەکەن ودەچن دەنگ بە (بەڵێ) دەدەن و زۆرینەی ڕەها بەدەستدێنن، ئەوا پارتی دیموکرات ئەم هەنگاوەی نەدەنا. گەر بیانزانیایە لەسەدا نەوەد و دوو بەشداری دەکات بە (بەڵێ) کە ئەم ژمارەیە لەوەی (کاتالانیا) بەرزترە، بە ڕەچاوی ئەوەی میللەتی کورد هۆشیارە بەوەی چوار دەوری بەسوپای زۆر دڕندە دراوە و سزای توند دەدرێت، بەڵام سەرەڕای ئەوە دەنگ بەبەڵێیەکی بەهێز دەدات. بەمجۆرە وەك گریمانەیەك پێموایە هاوکێشەکە بۆ پارتی دیموکرات قورستر کەوتۆتەوە. دیارە دەکرێت لەڕووی سیاسیەوە پێچە بەدەورەی لەگەڵدا بکەن، بەڵام گەر بیکەن، ئەوا لەڕووی ئەخلاقی و دۆسیەی نەتەوەییەوە، نسکۆیەکی ترە نەك

تەجاوزی نسکۆی ١٩٧٥ ناکات، بەڵکو دەبێتە نسکۆی ٢٠١٧ بۆ مێژووی پارتی دیموکرات و خودی سەرۆك بارزانی.

لەم گریمانەیمدا پێموایە ئەوان گرەویان لەسەر (بەڵێی لاواز) یان تاڕادەیەك نەخێر کردبوو. بۆ پشتڕاسکردنەوەی ئەم ڕایە بچوکەم، ئەوەبوو لە کاژێرەکانی یەکەمی ڕۆژی دەنگداندا (نێچیرەڤان بارزانی) بەپەلە کۆنگرەی ڕۆژنامەوانی گرت و ویستی قەبارەی دەنگدان کەمبکاتەوە و ئەو گووتی: ڕیفراندۆمی بۆ جیاکردنەوەی سنوور نییە! …ئەمەی کاتێك گووت کەهێشتا خەڵك دەچن دەنگ بۆ سەربەخۆیی بدەن. لەوبڕوایەشدا نیم ئەوەندە هۆشیار نەبن بە (شوێن و کات) ی لێدوانەکانیان!

هەموو کەس ئەو پرسیارەی دەکرد؛ ئایا ئەو (هاوکاتیە) بۆ کۆنگرەی ڕۆژنامەوانی گونجاو بوو، کە ئەو قسە ترسناکەی تێدا بکرێت؟ بێگومان ئەوان هوشیاربوون لەوەی کەدەیڵێن و دەیانەویست (بەڵێیەکی لاواز بێت) نەك بەڵێیەکی بەهێز، چونکە بەڵێی بەهێز، کۆی گەمەکە قۆپدەکاتەوە، بەڵام تازە زۆرینەی ڕەها هاوکێشەکەی قۆپکردەوە.

سەرکردایەتی کوردی دەسەڵاتدار لەباشوور وەهای لەمێشکدا بوو، کەدەتوانێت ئەکتی سەربەخۆبوون بکات بەبێئەوەی خۆی (کاراکتەری سەربەخۆیی) لە ڕۆحیدا و لەکەسێتی سیاسیدا بوونی هەبێت. بەمەش دەریخست کەلاوازیەکی هەیە بۆ دەرکپێکردنی وانە مێژوویەکانی دونیا. دەستدان لە (بەها گەورەکان) و فڕێدانی بۆ ناو کۆمەڵگە، دەرخستەی مێژوویی گەورەی دەخاتەوە، کەوەك شمشێری دووتیغ وەهایە، گەر ئاگادار نەبیت ئەوا خۆت لەتدەکات. لێرەوە ئەقڵی گاڵتەجاڕی کوردی ئەو شمشێرەی هاتە ناودەستەوە کەسەربەخۆییە و ناوێرێت بەهیچ لایەکدا بیوەشێنێت، چونکە دەزانێت کەخۆی پێ زامدار دەکات، هەر بۆیە لەسەرەتادا گووتم؛ بەڵێ بۆ سەربەخۆیی کوردستان لەهەناویدا نەخێری بۆ دیسپۆتی کوردی هەڵگرتووە.

تازە دونیا ناگەڕێتەوە بۆ دوای چونکە 25.09.2017بەهایەکی گەورەی وەك (سەربەخۆیی) دەستی لێدرا، لەخەون و سروود و خەونی شاعیرانەوە کرا بەدەنگ و بەڵێیەکی مێژوویی و بەڵگەیەکی مێژوویی حاشا هەڵنەگر. ئەقڵی گاڵتەجاڕی لەوەدا ماسکەکانی کەوت کە هەر لەیەکەم کاژێرەکانی پرۆسەی دەنگدانەوە، وەئاگاهاتەوە، بەوەی تازە سنوورێکی بەزاندووە زۆر ترسناك، سنوورێك بەم کاراکتەرەوە ناتوانێت بەرەنگاری بێتەوە.
لێرەوە دۆنکیخۆتەمان بیردێتەوە کە دەیەوێت بەرەنگاری پەروانەکانی

(ئاشی با) بێتەوە ، چونکە وەها دەزانێت هەژدیهاکانی سەدە تاریکەکانی ناوەڕاستن، لەدواجاریشدا کە لەخەونە سوارچاکیەکەی وەئاگادێتەوە، لەناو پێخەفەکیدا بەدڵشکاوی دەمرێت. بەهەقەت دەبێت سەرۆك بارزانی ئاگادار بێت و ئەم کەیسە بەناو ئەقڵی گاڵتەجاڕیدا نەبات، لەم پێچەدا لەڕووی ڕەمزییەوە جلە سوارچاکیەکانی دۆنکیشۆت لەبەر نەکات، چونکە وەئاگاهاتنەوە، دووبارە نسکۆیەکی هەزارو نۆسەدو حەفتاو پێنجە، بەڵام لە سەدەی بیستو یەکدا. ئەمجارە نسکۆیەکە تەنها بۆ خۆی و پارتەکەی، نەك بۆ میللەتی کورد.
تەواو

چەند سەرچاوەیەك پەیوەندیدار بەم باسەوە :

– ئیسماعیل حەمەئەمین / بەکر عەلی – سلۆتەردایك لەنێزیکەوە – سێینە کتێب – دەزگای سەردەم ساڵی ٢٠١٦

Peter Sloterdijk, Kritik der zynischenVernunft. SV. 1987 –

Migel de Cervantes, Don Quijote , a new translataion by – Burton Raffel. editing by Dina De Armas Wilson.

تێبینیەك: ئەم نوسینە چەند سەرنجێکی خێرا وتێبینیەکن لەدیاردەی (ئەقڵی گاڵتەجاڕی کوردی لەکۆنتێکستە مێژوویەکەیەدا) هەوڵدانێکە بۆ تێگەیشتن لەکۆی ئەقڵی سیاسی کوردی لە سێکتەرە جیاوازەکانیدا، بۆ هیچ مەبەستێکی سیاسیانەی بەرتەسك بەکارنایەت.

تەواو – لەندەن 02.10.2017